NKA Közgyűjteményi Kollégium

HERMAN LIPÓT FESTMÉNYEINEK RESTAURÁLÁSA

Pályázati azonosító:204113/00481

Szakmai beszámoló

A Herman Lipót Kiállítóhely és Huszár Lajos Éremtár **Magyarország legfontosabb Herman Lipót anyagával** rendelkezik. A festő özvegye 1980-ban ajándékozta Gyöngyös városának a férje hagyatékát képező **98 db festményt, 100 db grafikát**, valamint Herman Lipót személyes tárgyait és dokumentumait. Ezek jelentik ma a gyűjtemény egyik alappillérét. A festmények és néhány személyes tárgy **1998 óta** láthatók mai elrendezésükben a **Vachott Sándor Városi Könyvtár épületében.**

Az elmúlt években sokat tettünk azért, hogy Herman Lipót művészetét a nagyközönség minél szélesebb rétegeivel megismertessük. Az NKA segítségével törlesztettük régi adósságunkat, s 2016 elején Herman Lipót **grafikáiból** és tanulmányaiból Szücs György művészettörténész segítségével megrendezhettük az **„Egy nyughatatlan szellem a XX. századból”** című kiállítást. A festőművész munkásságát bemutató színvonalas leporellót állítottunk össze, melyet a látogatók kezébe adunk.

Az **állomány megújítását** a kiállításhoz kapcsolódóan a **grafikákkal kezdtük**. Ez az előző pályázati ciklusban megvalósult. A Herman Lipót hagyaték további színvonalas bemutatása azonban megköveteli, hogy a **festmények is méltó állapotban kerüljenek a látogatók elé**.

A 36 évvel ezelőtt Gyöngyösre került képek azóta külön állagmegóvó beavatkozáson nem estek át. Mivel a képek egy része a szakértők szerint is immáron **veszélyeztetett állapotban van**, ezért fordultunk támogatási kérelemmel az NKA-hoz. Mind a **festmények**, mind a hozzájuk tartozó **díszkeretek** kondíciója igen széles skálán mozog, a kismértékű restaurátori munkát igénylőktől a veszélyeztetett állapotúakig. A restaurálandó állomány nagysága, illetve a munka magas költségei csak **több ütemben** teszik reálisan megvalósíthatóvá a programot.

A Herman Lipót képek restaurálását egy több éves program keretében szeretnénk végrehajtani.

Első ütemben terveztük a szakértők által **legrosszabb állapotúnak ítélt 5 jelentős kép** restaurálását, ehhez nyújtottunk be pályázati kérelmet az NKA-hoz. A megítélt támogatásból 3 jelentős kép restaurálása valósult meg.

Ezek a következők:

Kiszáradó fa fürdőzőkkel (Lsz. 83.72)

Kertek alján (Lsz. 83.21)

Nőcsoport víznél (Lsz. 83.29)

A képek mindegyike frekventált helyen van. Leginkább a **díszkeretek restaurálására** és a képeknek a kerethez való szakszerű illesztésére volt szükség, némely esetben pedig a vászon hibájának a kijavítása és a festék pótlása is feladat volt. A munkálatok mihamarabbi megkezdése azért volt elengedhetetlen, hogy **ne történjen további, az idő előrehaladtával egyre gyorsabbá váló állagromlás**.

A program második ütemében (amennyiben sikerül újabb pályázati forrást nyernünk) kerülne sor a **nagyobb beavatkozást** igénylő, de nem sürgősen kijavítandó képek restaurálására.

A harmadik ütemben a maradék képeknél az **állagmegóvás és a képek tisztítása** valósulhat meg.

Mivel a Nagygaléria, melyben a felújított képek találhatóak, a könyvtár frekventált részén van, a rendszeres látogatók számára szembetűnőek voltak a változások. Azok a látogatók pedig, akik először jártak a kiállításban, örömmel nyugtázták azt, hogy a festmények egy része szinte újszerű állapotban látható. Különösen látványos a központi helyen lévő, rendezvényeink állandó hátteréül szolgáló nagyméretű kép, a Kiszáradó fa fürdőzőkkel, melynek pompás díszkerete mintha újjászületett volna.

Csatoltan megtalálható **mindhárom kép restaurálási dokumentációja.**

Gyöngyös, 2018. február 26.

Szekeresné Sennyey Mária

pályázati referens

Restaurálási dokumentáció

Herman Lipót “Kiszáradó fa fürdőzőkkel”

c. festménye és díszkerete restaurálásáról

2017

Festő:	Herman Lipót
Cím:	Kiszáradó fa fürdőzőkkel
Kor:	1961.
Technika:	olaj, vászon
Méret:	129 cm x 152 cm
Ltsz.:	83.72
Tartozék:	díszkeret (aranyozott, gipsz)
Tulajdonos:	Vachott Sándor Városi Könyvtár, Kiállítóhely és Muzeális Gyűjtemény

Herman Lipót (1884 – 1972)
"1901-től Budapesten tanult, 1905-ben Münchenben képezte magát, 1908-tól ismét a Mintarajziskola növendéke lett. 1909-1910 között Berlinben dolgozott. A kecskeméti művésztelep alapító tagja volt. 1911-ben Párizsba, Pascin szabadiskolájába ment. 1914-ben olaszországi tanulmányutat tett, a háború kirobbanásakor hadifestőnek állt. 1920-ban a Szinyei Társaság létrehozásában játszott tevékeny szerepet, 1928-1946 között a művészcsoport kiállításait rendezte. A harmincas évek elején vissza-visszatért Olaszországba, Párizsba, Münchenbe. 1921-től az OMIKE (Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület) szabadiskolájában, 1929-től Szentendrén tanított. A második világháború után több helyen alkotott, így Zsennyén, Szolnokon is. Írásos hagyatéka, köztük a gyermekkorától vezetett naplói a korszak gazdag forrásegyüttesét jelentik."[1]

Átvételi állapot:

Festmény: A festmény viszonylag jó megtartású. Vakkerete nem feszítőkeret – vagyis nem ékelhető –, de mivel megfelelően felfeküdt a szögekkel felerősített vászon hordozó, ezért nem bontottuk le a keretről. A vakráma léceinek külső élén magasított perem fut körbe, tehát a keretlécek nem nyomódhatnak hátulról a vászonba. A hordozó kissé megereszkedett. Néhány helyen apró, pontszerű kipergés látszott, de a festékréteg általában jól kötődött az alapozott vászonhoz. Elszennyeződött, enyhén megsárgult, vékony lakkréteg fedte a képet. Gazdag kolorisztikájú festmény, lendületes, széles gesztusokkal megfestve, a visszatörléses, visszakaparásos festéstechnikát is alkalmazta a festő.

Díszkeret: A többszörösen javított, bronzporral átkent aranyozott díszkeretet sérülékeny, hiányos állapotban vettük át. A gipszből készült rátét díszek közül számos elengedett, leesett, vagy töredékessé vált. A fa összeszáradása miatt a sarkok szétnyíltak, jelentős repedések keletkeztek, továbbá mind a négy sarokponton hiányzott a fő sarokdísz. Legtöbb kipergést, hiányt a képkeret külső, karcolt díszítésű peremén tapasztaltuk.

[1] www.kieselbach.hu

A restaurálás menete:

Festmény

- ***Fototechnikai vizsgálatok:*** Az átvételi állapotról készítettünk felvételeket normál fénytartományban (totál-, és részletfotók).

- ***Tisztítás/Feltárás:*** Tisztítópróbák elvégzése a kívánt méretű, jól elhelyezett kutatóablakok megnyitásával, az oldószerteszt fokozatos sorrendjét betartva. A megfelelő oldószerek, oldószerkeverék kiválasztása után a szennyeződött, vékony lakkréteget Brüsszeli víz (etanol, foltbenzin és dietil-éter megfelelő arányú keveréke) segítségével oldottuk le a festett felületről.

- ***Lakkozás:*** A feltárt festékréteget lakkbenzinben oldott dammárgyanta keverékkel lakkoztuk, ezzel biztosítva a képnek egy viszonylag egységes fényes felületet. Lakkozás előtt a vászon hordozót hátulról permetezve nedvesítettük, majd kivárva a teljes száradást, ezt többször megismételtük. Ennek köszönhetően a vászon visszanyerte az optimálisnak mondható feszített állapotot.

- ***Esztétikai helyreállítás:*** Az esztétikai helyreállítást csökkentett olajtartalmú, művész olajfestékkel végeztük, beilleszkedő retust alkalmazva.

Díszkeret

- ***Fototechnikai vizsgálatok:*** Az átvételi állapotról készítettünk felvételeket normál fénytartományban (totál-, és részletfotók).

- ***Tisztítás/Feltárás:*** Tisztítópróbák elvégzése a kívánt méretű, jól elhelyezett kutatóablakok megnyitásával, az oldószerteszt fokozatos sorrendjét betartva. A külső, fényarany borítású faragványokat kromofággal, a plasztikus díszítmények közötti karcolt, mattaranyozású felületet vizes bázisú komplexképzővel (Amway Zoom) tisztítottuk.

- ***Kiegészítés/Konzerválás:*** Tradícionális blondell masszából, valamint enyves-krétás alapozómasszából készültek a hiányzó rátét díszek kiegészítései, melyeket többnyire “in situ” faragtunk, modelláltunk a többi díszítményhez igazodva. A felvált rétegeket, töredezett, mozgó díszeket vizes diszperziós ragasztóval (Palma Fa) rögzítettük a profilokra.

- ***Esztétikai helyreállítás:*** Az esztétikai helyreállítás során a fémszínezéshez iridiumot, és mixtionba rakott aranyfüstöt használtunk. A sarokpótlásoknál és a plasztikus kiegészítéseknél bóluszba rakott fényarannyal színeztük a felületet.

- ***Lakkozás:*** A plasztikailag és esztétikailag kiegészített díszkeret egy záró lakkréteget kapott, amely felületi védelmet is biztosít, amennyiben jelentősen lassítja az öregedési, oxidációs folyamatokat.

Javasolt műtárgykörnyezet:

Megengedett határérték

- ***Hőmérséklet:*** 18-24 Celsius fok
- ***RH (relatív páratartalom):*** 40-60 %
- ***Megvilágítás:*** 150-250 lux

Optimális határérték

- ***Hőmérséklet:*** 20 +/- 2 Celsius fok
- ***RH (relatív páratartalom):*** 40 +/- 5 %
- ***Megvilágítás:*** 150 lux

A megfelelő műtárgygondozás szempontjából elsődleges az optimális műtárgykörnyezet kialakítása, majd annak megtartása. Kerülendő bármilyen, hirtelen hőingadozással, páratartalom-változással járó beavatkozás. Nem javasolt a műtárgyak felületének törölgetése, legfeljebb egy erre a célra alkalmas, puhaszőrű (mókus, nyest) ecsettel történő körültekintő portalanítás végezhető. További kezelésekre vonatkozóan szakrestaurátor kompetens dönteni.

Budapest 2017.12.29.

Nagy-Emri Zsófia
okl. festőrestaurátor
okl. szám: I-14/1997
rest.névj.szám: F1-441
www.restauratormuterem.hu

Fotók a restaurálás menetéről:

1. Átvételi állapot

2. Átvételi állapot, hátoldal

3. Átvételi állapot, részlet, szignó és évszám a jobb alsó sarokban

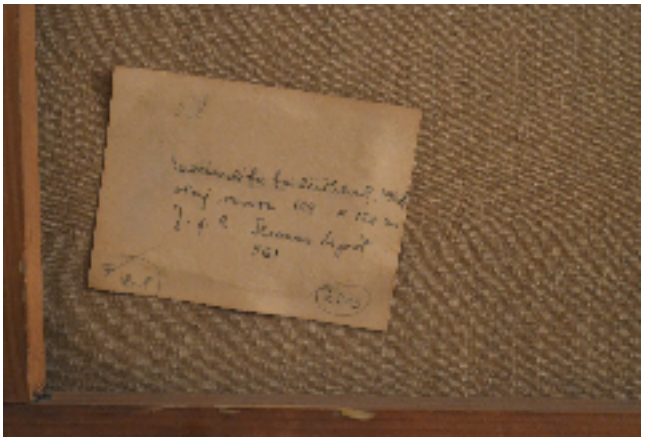

4. Leltári cédula a hátoldalon

6. Kézírás és gyűjteményi cédulák a függőleges merevítőn

5. A több darabból álló vakráma szerkezeti megerősítéseként két vaspántot helyeztek fel a vízszintes hosszanti oldal alsó és fölső részén

7. Átvételi állapot, bal fölső sarok

8. Bronzporos átkenések a hiányzó plasztikai díszítmények helyén

9. Plasztikai kiegészítések, újra alapozott felületek

10. Gipsz pótlás faragás közben, és az újra alapozott profil karcolt modellálása

11. Díszkeret tisztítás közben

12. Sarokdísz kiegészítése, egyben tisztítás közbeni állapot

13. Levéldísz kiegészítése

14. Kész állapot, bal fölső sarok

Restaurálási dokumentáció

Herman Lipót “Nőcsoport víznél”
c. festménye és díszkerete restaurálásáról

2017

Festő:	Herman Lipót
Cím:	Nőcsoport víznél
Kor:	1929.
Technika:	olaj, fa rétegelt lemez
Méret:	32 cm x 46 cm
Ltsz.:	83.29
Tartozék:	díszkeret (aranyozott-metálozott, blondell)
Tulajdonos:	Vachott Sándor Városi Könyvtár, Kiállítóhely és Muzeális Gyűjtemény

Herman Lipót (1884 – 1972)
"1901-től Budapesten tanult, 1905-ben Münchenben képezte magát, 1908-tól ismét a Mintarajziskola növendéke lett. 1909-1910 között Berlinben dolgozott. A kecskeméti művésztelep alapító tagja volt. 1911-ben Párizsba, Pascin szabadiskolájába ment. 1914-ben olaszországi tanulmányutat tett, a háború kirobbanásakor hadifestőnek állt. 1920-ban a Szinyei Társaság létrehozásában játszott tevékeny szerepet, 1928-1946 között a művészcsoport kiállításait rendezte. A harmincas évek elején vissza-visszatért Olaszországba, Párizsba, Münchenbe. 1921-től az OMIKE (Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület) szabadiskolájában, 1929-től Szentendrén tanított. A második világháború után több helyen alkotott, így Zsennyén, Szolnokon is. Írásos hagyatéka, köztük a gyermekkorától vezetett naplói a korszak gazdag forrásegyüttesét jelentik."[1]

Átvételi állapot:

Festmény: A festmény viszonylag jó állapotú, jelentős állagromlás nem érte. Rétegelt, kb. 0,5 cm vastag fatáblára festett a festő, mely táblát nem alapozta le, hanem valószínű csak beitatta egy – feltehetően enyves jellegű – szigetelőréteggel. Az egy darabból álló tábla láthatóan meghajlott, tehát mozgásra hajlamos. A mozgás mértéke a klimatikus viszonyoktól függően változhat. Néhány helyen – a képszéleknél – megsérült, letöredezett a rétegelt fa hordozó legfölső lemeze. Nagyobb kiterjedésű, kb. 5x2 cm-es, ék alakú hiány mutatkozott a bal fölső saroknál. A festékréteg jól kötődik a hordozóhoz, elszennyeződött, enyhén megsárgult, vékony lakkréteg fedte. A fatábla száliránya jellegzetes felületi textúrát, rajzolatot kölcsönöz a festménynek, helyenként a lazúrosan felhordott festékréteg alól átsejlik a fa tónusa és anyaga is. Élénk színekkel, a mély perspektívát jól érzékeltető erős kontraszttal komponálta meg a festő az előtérben fürdőző nőcsoport mögött megnyíló teret, a traktálva festett kék égboltot.

Díszkeret: A blondell, aranyozott-metálozott díszkeret erősen szennyezett volt, fémszínezése megsötétedett. Díszítése hiányos, alapozott-színezett rétegei pergésre hajlamosak voltak. Eredetileg a keretben lévő üveglap nem került visszahelyezésre, mivel önmagában nincs funkciója csak akkor, ha egyszerre a hátoldali védelem is megoldott. Klímabox kialakítása javasolt.

[1] www.kieselbach.hu

A restaurálás menete:

Festmény

- ***Fototechnikai vizsgálatok:*** Az átvételi állapotról készítettünk felvételeket normál fénytartományban (totál-, és részletfotók).

- ***Tisztítás/Feltárás:*** Tisztítópróbák elvégzése a kívánt méretű, jól elhelyezett kutatóablakok megnyitásával, az oldószerteszt fokozatos sorrendjét betartva. A megfelelő oldószerek, oldószerkeverék kiválasztása után a lakkréteget főként paraffinolajjal gyengített acetonnal távolítottuk el, folyamatos lakkbenzines semlegesítés mellett. Mivel a lakkréteg alatt helyenként szennyezett maradt a festékréteg, következő lépésben Brüsszeli víz és felületaktív komplexképző keverékével finomtisztítást végeztünk a festett felületen. A fatábla hátoldalát ammónium-hidroxid (szalmiákszesz) oldattal töröltük át.

- ***Kiegészítés:*** A fa hordozó legfölső lemezének hiányait szintén fa réteglemezzel egészítettük ki. Az adott hiány alakjához, méretéhez igazítva formára vágtuk, majd vizes diszperziós ragasztóval (Palma Fa) rögzítettük az eredeti hordozóhoz. A kiegészítéseket az eredeti festéstechnikának megfelelően nem alapoztuk, csak szigeteltük.

- ***Lakkozás:*** A feltárt festékréteget lakkbenzinben oldott dammárgyanta keverékkel lakkoztuk le, ezzel biztosítva a képnek egy viszonylag egységes fényes felületet.

- ***Esztétikai helyreállítás:*** Az esztétikai helyreállítást csökkentett olajtartalmú, művész olajfestékkel végeztük, beilleszkedő retust alkalmazva.

Díszkeret

- ***Fototechnikai vizsgálatok:*** Az átvételi állapotról készítettünk felvételeket normál fénytartományban (totál-, és részletfotók).

- ***Tisztítás/Feltárás:*** Tisztítópróbák elvégzése a kívánt méretű, jól elhelyezett kutatóablakok megnyitásával, az oldószerteszt fokozatos sorrendjét betartva. Vizes bázisú komplexképzővel (Amway Zoom) eltávolítottuk a zsíros szennyeződéseket.

- ***Kiegészítés:*** Tradícionális blondell masszából készültek a hiányzó rátét díszek kiegészítései, melyeket vizes diszperziós ragasztóval (Palma Fa) rögzítettünk a profilokra. Az alapozásréteget enyves-krétás alapozómasszával pótoltuk.

- ***Esztétikai helyreállítás:*** Az esztétikai helyreállítás során olajos mixtionba rakott metállapot, valamint bóluszos fényaranyat (dukaten doppel gold, 23,5 karát) használtunk a fémszínezéshez. Patinaként aszfaltos-bitumenes olajos keveréket vittünk fel a felületre, majd lakkbenzines visszatörléssel értük el a végső bevonatot.

- ***Lakkozás:*** A plasztikailag és esztétikailag kiegészített díszkeret egy záró lakkréteget kapott, amely felületi védelmet is biztosít, amennyiben jelentősen lassítja az öregedési, oxidációs folyamatokat.

Javasolt műtárgykörnyezet:

Megengedett határérték

- ***Hőmérséklet:*** 18-24 Celsius fok
- ***RH (relatív páratartalom):*** 40-60 %
- ***Megvilágítás:*** 150-250 lux

Optimális határérték

- ***Hőmérséklet:*** 20 +/- 2 Celsius fok
- ***RH (relatív páratartalom):*** 40 +/- 5 %
- ***Megvilágítás:*** 150 lux

A megfelelő műtárgygondozás szempontjából elsődleges az optimális műtárgykörnyezet kialakítása, majd annak megtartása. Kerülendő bármilyen, hirtelen hőingadozással, páratartalom-változással járó beavatkozás. Nem javasolt a műtárgyak felületének törölgetése, legfeljebb egy erre a célra alkalmas, puhaszőrű (mókus, nyest) ecsettel történő körültekintő portalanítás végezhető. További kezelésekre vonatkozóan szakrestaurátor kompetens dönteni.

Budapest 2017.12.29.

Nagy-Emri Zsófia
okl. festőrestaurátor
okl. szám: I-14/1997
rest.névj.szám: F1-441
www.restauratormuterem.hu

Fotók a restaurálás menetéről:

1. Átvételi állapot

2. Átvételi állapot, hátoldal

3. Átvételi állapot, díszkeret és üveg nélkül

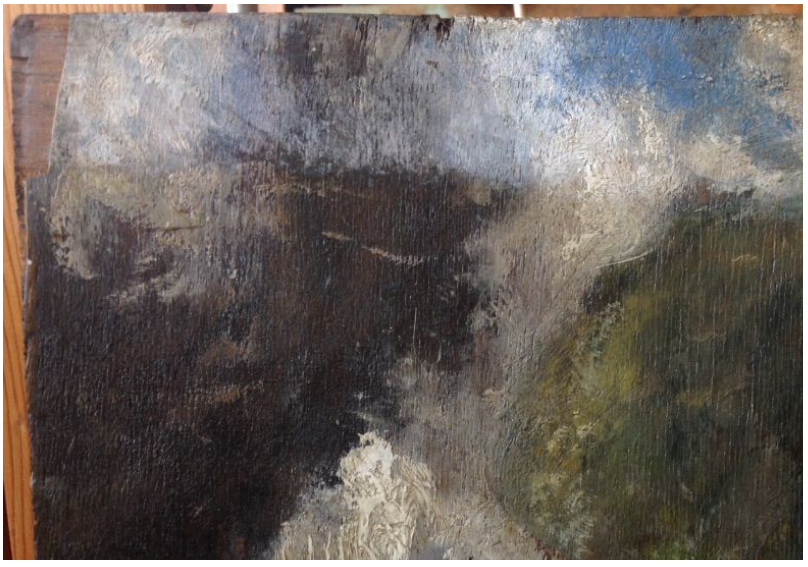

4. Tisztítópróba, és a fa réteglemez hiányzó bal fölső sarka

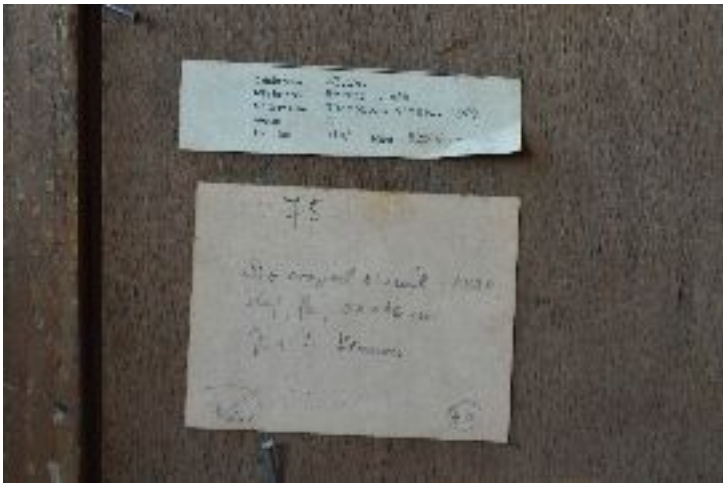

5. Átvételi állapot, hátoldali leltári cédulák

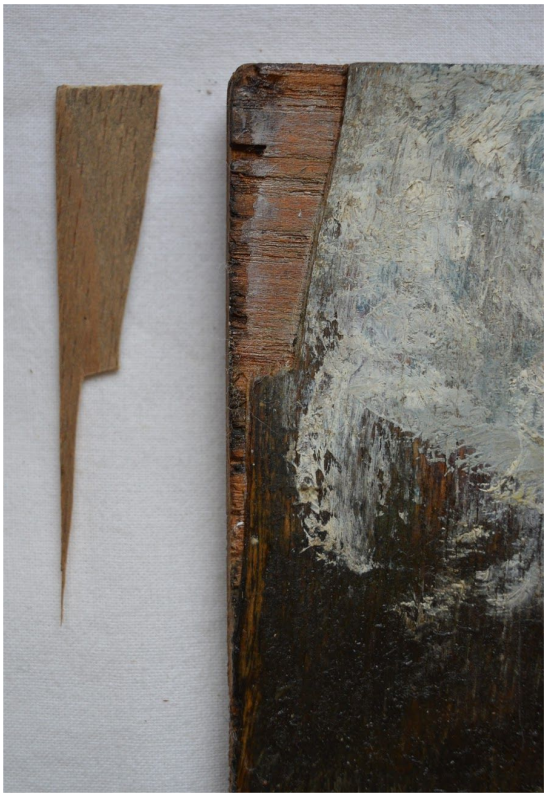

6. A fa réteglemez pótlása

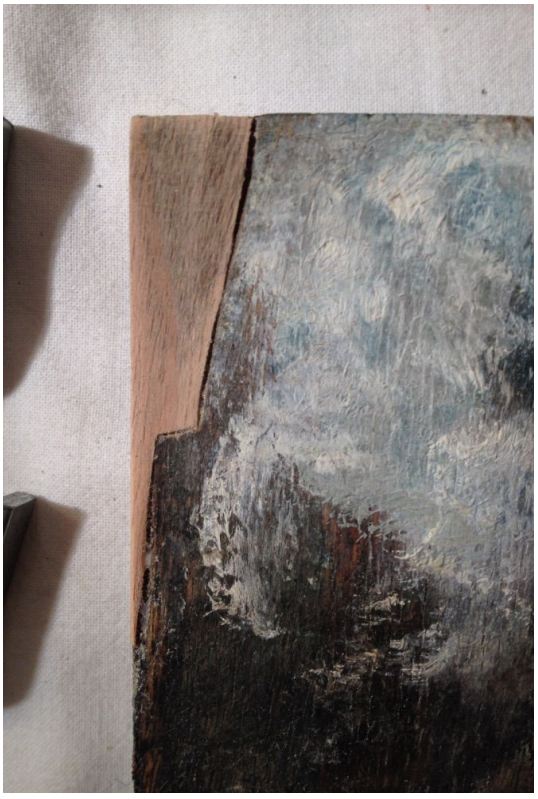

7. A pótlás rögzítése

8. Szigetelést és lakkozást követően

9. A pótlás esztétikai helyreállítás után

10. Fa kiegészítés a bal fölső saroknál és a kép fölső szélén

11. Fa kiegészítés a fatábla jobb alsó sarkánál

12. Átvételi állapot, a díszkeret sérülései

13. Blondell és enyves-krétás kiegészítések

14. A díszkeret hiányainak kiegészítései

15. Restaurált állapot, részlet a díszkeretről

16. Restaurált állapot

Restaurálási dokumentáció

Herman Lipót “Kertek alján”

c. festménye és díszkerete restaurálásáról

2017

Festő:	Herman Lipót
Cím:	Kertek alján (Nyári nap)
Kor:	1925.
Technika:	olaj, vászon
Méret:	60,5 cm x 46 cm
Ltsz.:	83.21
Tartozék:	díszkeret (bronzporos, blondell)
Tulajdonos:	Vachott Sándor Városi Könyvtár, Kiállítóhely és Muzeális Gyűjtemény

Herman Lipót (1884 – 1972)
"1901-től Budapesten tanult, 1905-ben Münchenben képezte magát, 1908-tól ismét a Mintarajziskola növendéke lett. 1909-1910 között Berlinben dolgozott. A kecskeméti művésztelep alapító tagja volt. 1911-ben Párizsba, Pascin szabadiskolájába ment. 1914-ben olaszországi tanulmányutat tett, a háború kirobbanásakor hadifestőnek állt. 1920-ban a Szinyei Társaság létrehozásában játszott tevékeny szerepet, 1928-1946 között a művészcsoport kiállításait rendezte. A harmincas évek elején vissza-visszatért Olaszországba, Párizsba, Münchenbe. 1921-től az OMIKE (Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület) szabadiskolájában, 1929-től Szentendrén tanított. A második világháború után több helyen alkotott, így Zsennyén, Szolnokon is. Írásos hagyatéka, köztük a gyermekkorától vezetett naplói a korszak gazdag forrásegyüttesét jelentik."[1]

Átvételi állapot:

Festmény: A festmény viszonylag jó megtartású. Ékelhető vakkeretén megfelelően felfeküdt a szögekkel felerősített vászon hordozó, csupán enyhén megereszkedett. Jól kötődött a többnyire vékony, helyenként pasztózus festékréteg a vászonhoz, melyre egy nagyon vékony alapozásréteg került. A fehér alapozás főként az égbolton mutatkozik, a horizont alatti festett részeknél nem tapasztalható, mivel itt a vászon színe, textúrája is érvényesül a festett kompozíció tudatos elemeként. Későbbi beavatkozásra utaltak a kis mértékű kopások az égbolton, illetve néhány elszíneződött utólagos retus. A festékréteget elszennyeződött, enyhén megsárgult, vékony lakkréteg fedte. Lendületes, széles gesztusokkal megfestett kép, a visszatörléses, visszakaparásos festéstechnikát is alkalmazta a festő.

Díszkeret: A blondell, bronzporos díszkeret fa profiljaira eredetileg papírt kasíroztak, majd erre rögzítették a rátét díszeket. A papír idővel elsavasodott, könnyen szakadt, ezért a blondell masszából készült ornamentális díszek közül számos elengedett, leesett. Rendkívül hiányos és megsötétedett, szennyezett állapotban került műtermünkbe a díszkeret.

[1] www.kieselbach.hu

A restaurálás menete:

Festmény

- ***Fototechnikai vizsgálatok:*** Az átvételi állapotról készítettünk felvételeket normál fénytartományban (totál-, és részletfotók).

- ***Tisztítás/Feltárás:*** Tisztítópróbák elvégzése a kívánt méretű, jól elhelyezett kutatóablakok megnyitásával, az oldószerteszt fokozatos sorrendjét betartva. A megfelelő oldószerek, oldószerkeverék kiválasztása után a tisztítás két fázisban történt. Első lépésben Selecton B2 komplexképzővel eltávolítottuk a zsíros, felületi szennyeződéseket, majd a vékony lakkréteget Brüsszeli víz (etanol, foltbenzin és dietil-éter megfelelő arányú keveréke) segítségével oldottuk le a festett felületről.

- ***Lakkozás:*** A feltárt festékréteget lakkbenzinben oldott dammárgyanta keverékkel lakkoztuk le, ezzel biztosítva a képnek egy viszonylag egységes fényes felületet. Lakkozás előtt a vakkeret újraékelésével a vászon hordozó optimálisan kifeszült.

- ***Esztétikai helyreállítás:*** Az esztétikai helyreállítást csökkentett olajtartalmú, művész olajfestékkel végeztük, beilleszkedő retust alkalmazva.

Díszkeret

- ***Fototechnikai vizsgálatok:*** Az átvételi állapotról készítettünk felvételeket normál fénytartományban (totál-, és részletfotók).

- ***Tisztítás/Feltárás:*** Tisztítópróbák elvégzése a kívánt méretű, jól elhelyezett kutatóablakok megnyitásával, az oldószerteszt fokozatos sorrendjét betartva. Vizes bázisú komplexképzővel (Amway Zoom) eltávolítottuk a zsíros szennyeződéseket.

- ***Kiegészítés:*** Tradícionális blondell masszából készültek a hiányzó rátét díszek kiegészítései, melyeket vizes diszperziós ragasztóval (Palma Fa) rögzítettünk a profilokra.

- ***Esztétikai helyreállítás:*** Az esztétikai helyreállítást olajos bronzporos, valamint vizes bázisú patinázással végeztük, az eredeti technikának megfelelően.

- ***Lakkozás:*** A plasztikailag és esztétikailag kiegészített díszkeret egy záró lakkréteget kapott, amely felületi védelmet is biztosít, amennyiben jelentősen lassítja az öregedési, oxidációs folyamatokat.

Javasolt műtárgykörnyezet:

Megengedett határérték

- ***Hőmérséklet:*** 18-24 Celsius fok
- ***RH (relatív páratartalom):*** 40-60 %
- ***Megvilágítás:*** 150-250 lux

Optimális határérték

- ***Hőmérséklet:*** 20 +/- 2 Celsius fok
- ***RH (relatív páratartalom):*** 40 +/- 5 %
- ***Megvilágítás:*** 150 lux

A megfelelő műtárgygondozás szempontjából elsődleges az optimális műtárgykörnyezet kialakítása, majd annak megtartása. Kerülendő bármilyen, hirtelen hőingadozással, páratartalom-változással járó beavatkozás. Nem javasolt a műtárgyak felületének törölgetése, legfeljebb egy erre a célra alkalmas, puhaszőrű (mókus, nyest) ecsettel történő körültekintő portalanítás végezhető. További kezelésekre vonatkozóan szakrestaurátor kompetens dönteni.

Budapest 2017.12.29.

Nagy-Emri Zsófia
okl. festőrestaurátor
okl. szám: I-14/1997
rest.névj.szám: F1-441
www.restauratormuterem.hu

Fotók a restaurálás menetéről:

1. Átvételi állapot

2. Átvételi állapot, hátoldal

3. Részletfotó, hátoldal

4. Részletfotó, hátoldali leltári cédula

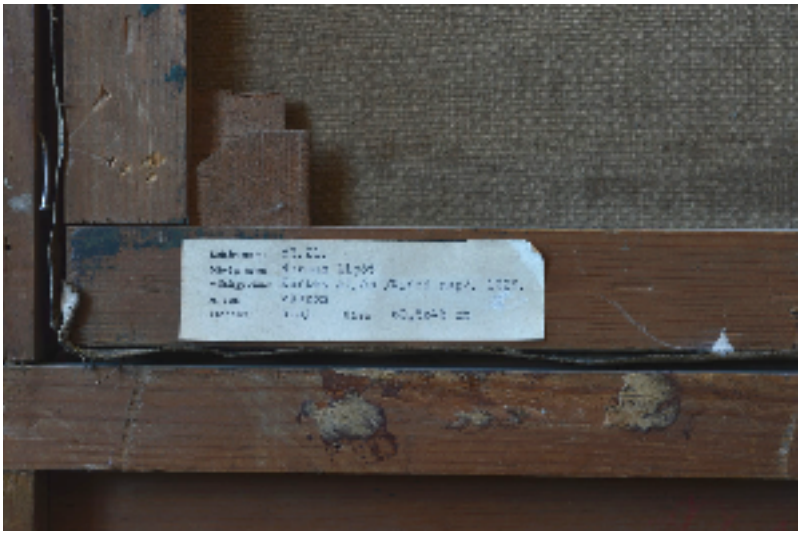

5. Részletfotó, hátoldali leltári cédula

6. Tanúablak, tisztítás közben

7. Tisztítópróba az égbolton

8. A festmény jobb alsó sarkában látható, a festett rétegbe bekarcolt szignó

9. Hiányzó díszítmények a díszkereten

10. A hiányoknál látható a papírborítás

11. Az elvált rátét díszek zavaró hiányát helyenként bronzporos átkenéssel próbálták tompítani, azonban a plasztikus folytonosság egységes esztétikai megjelenését ez nem oldotta meg

12. Blondell kiegészítések, jobb alsó sarok

13. Kiegészített, patinázott állapot

14. Kész állapot